

SÁSKA ZOLTÁN ATTILA¹**Ciprus – A militarizált sziget****Cyprus – The Militarized Island****Absztrakt**

A fenntartott brit katonai támaszpontok és a további katonai bázisok létesítése gátolják a sziget teljes szabadságát. Az ENSZ csapatok állandósult jelenléte sem tesz jót a konfliktus megrekedt állapotának. Egy teljes demilitarizáció lenne a konfliktus megoldásának kulcsa?

Kulcsszavak: Ciprus, ENSZ, fegyveres konfliktus, konfliktuskezelés, békefenntartás

Abstract

The full freedom of the island is hampered by the supported British military bases and the foundation of additional ones. The permanent presence of UN troops has a different influence on the stagnating status of the conflict. Would the full demilitarization play a key role in the solution of the conflict?

Keywords: Cyprus, UN, armed conflict, conflict management, peacekeeping

Fél évszázada ENSZ csapatok őrzik a békét a két ciprióta közösség között. A Cipruson élő görög és török ciprióták még mindig előítéletekkel élnek egymás iránt, de az ellentéteket és a feszültségeket félretéve egyre inkább a tartós rendezést szorgalmazzák. A még fennálló akadályokat leküzdendő az ENSZ békefenntartó és közvetítő szerepén van a hangsúly, de az Európai Unió hozzáállása szintén elengedetlen ahhoz, hogy kielégítő megoldás szülessen. Egyik megoldás a demilitarizáció versus militarizáció, ami inkább utóbbi javára látszik elmozdulni.

Pauline Gray és Ray Collins a „The Path To Unity In The New Europe” című könyve lehetséges megoldásként említi a sziget teljes demilitarizációját, amit annak idején Glafcos Clerides, Ciprus elnöke 1993-ban megválasztását követően javasolt Rauf Denktasnak, a

¹ Nemzeti Közszerológiai Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, doktorandusz hallgató/National University of Public Service, Doctoral School of Military Sciences, PhD student, E-mail: vonsaska@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1497-663X

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

török ciprióta közösség akkori vezetőjének, aki elutasította azt. Az említett szerzőpáros felváltaná a sziget görög és török ciprusi katonai alakulatait, illetve az ott állomásoztatott török és görög kontingenseket egy nemzetközi civil biztonsági rendszerben működő szolgálattal, lehetőleg ENSZ vezetés alatt és kiemelkedő EU támogatással, főleg, ha az ahhoz szükséges források is rendelkezésre állnak.²

A sziget 3%-án állomásozó britek szerepéről és két szuverén bázisukról (Akrotiri és Dhekelia) azt olvashatjuk „The Path To Unity In The New Europe” című műben, hogy igen csak fontos szerepet töltenek be a konfliktus megoldásában. Továbbá azt is, hogy a szuverén bázisok feladásának gondolata 1974 őszén felmerült, de amerikai nyomásra megmaradtak. A Yom Kippur-i háború alatt 1973-ban pedig vita tárgyát képezték, amikor a néhai brit miniszterelnök, Edward Heath, megtagadta az amerikaiaktól a bázisok használatát.³ A Zürichi és a Londoni Egyezményekben⁴ rögzítettek szerint a brit katonai bázisok jelenléte ugyan zavartalan a szigeten, de nem érdekektől mentes. Ezért úgy gondolom, hogy a fenntartott brit katonai támaszpontok gátolják a sziget teljes függetlenedését. Nemzetközi jogilag Ciprus független állam lett és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által 1960. augusztus 24-én elfogadott 155-ös határozatával felvette az ENSZ tagjai sorába, de bázisai fenntartásával a szigeten Nagy-Britannia soha nem engedte el teljes valójában. Torma Tamás szerint „Így – bár léte nemzetközi jogi tény – a ciprusi állam nem a ciprusi nép önrendelkezése nyomán, vagy államalakításra irányuló nemzeti akarata jegyében, hanem egy problémára adott megoldásként jött létre – azaz teljes legitimitás hiányában, amit a közösségek későbbi elkülönülése még inkább alá támaszt.”⁵ Valóban nem létezett egységes ciprusi nemzeti öntudat a függetlenedés körül, de előtte sem volt konszenzus a görög és török ciprióta közötti békés együttélésben, amikor a britek a görög *Enosis* elleni harcban vettek részt karöltve a török cipriótaikkal. Az 1960-as függetlenedés utáni véres események szövevényes, a két közösség közötti feszültségeket indukáló eseménysort nem részletezve jutunk el az 1964-ben keletkezett zavargásokhoz, amelyek Nicosia megosztásához vezettek. Gordon W. Allport írja, hogy: „... az uralkodó csoport sztereotipizált elképzelésekkel rendelkezik a lakosság egyik kis részét illetően, mely etnikai vonásaiban különbözik a többségtől. A többség bizonyos mértékben hátrányos megkülönböztetéssel sújtja a kisebbséget, melyre a kisebbség tagjai fokozott nehezteléssel reagálnak, és gyakran még eltökéltebben védelmezik különállásukat.”⁶ Valami hasonló történhetett, így az ENSZ-beavatkozás szükségességét 1964-ben nem is igen vitatják. Mivel tíz éven keresztül a

² GREEN Pauline, COLLINS Ray: *The Path To Unity In The New Europe*. I. B. Tauris, London – New York, 2003. 15. p.

³ GREEN Pauline, COLLINS Ray: *The Path To Unity In The New Europe*. I. B. Tauris, London – New York, 2003. 59. p.

⁴ A Zürichi és Londoni Egyezmények képezték alapját Ciprus függetlenedésének és új alkotmányos berendezkedésének 1960-ban. Bővebben: http://www.kypros.org/Cyprus_Problem/p_zurich.html (2016.02.25.)

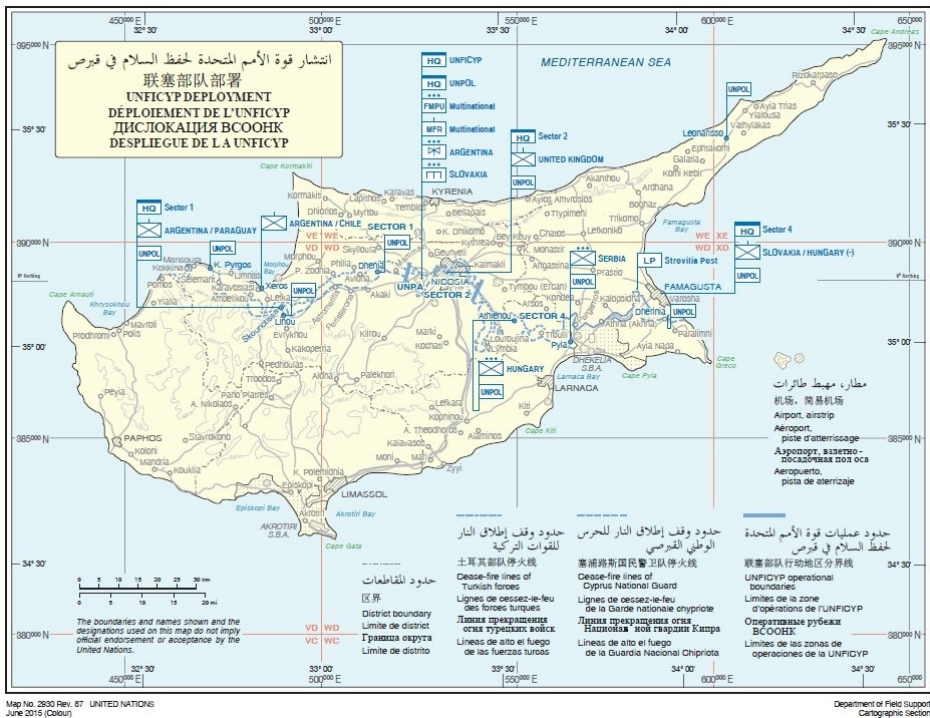
⁵ TORMA Tamás: *Ciprus az EU-ban: a megalakulástól a csatlakozásig*. In: Teleki László Intézet KTK (TLI Tanulmányok), Budapest, 2004. 7. p.

⁶ ALLPORT Gordon W.: *Az előítélet*. Osiris, Budapest, 1999. 300. p.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

helyezten úrrá lenni képtelen ENSZ-nek sem sikerült kielégítően rendezni a kialakult konfliktust, 1974-ben török csapatok szállták meg a sziget északi felét. Innentől kezdve a szigeten egy, a szembenálló felek szubjektív biztonságérzetét szavatoló fegyverkezési verseny vette kezdetét, ami a török és a görög katonai jelenlétet állandósította, a szembenálló katonák létszámát csak növelte.

Térkép a szigeten található ENSZ-erők (UNFICYP) elhelyezkedéséről⁷

A következőkben egy jóval korábbi gondolatsort eleveníték fel, magyar tudós tollából, hogy elemzés alá vehessük a további katonai jelenlét fenntartásának szükségességét, esetleg annak ellenkezőjét: a teljes kivonást. Értem alatta: a „teljes”-et, vagyis a török, a görög, a brit és az ENSZ békefenntartó erőket együtt, vagyis az összes katonát.

„Ami a konkrét ciprusi helyzetet illeti, Nagy-Britannia katonai jelenlétéről azt kell megállapítanunk, hogy valaha ez volt a szigeten az egyetlen katonai erő, s mint ilyen, komoly szerepet vihetett volna a polgárháborúszerű ellentétek megakadályozásában s egy brit

⁷ Térkép forrása: <http://www.un.org/Depts/Cartographic/map/dpko/unficyyp.pdf> (2016.01.22.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

döntőbírói fellépés alátámasztásában. Nagy-Britannia azonban azzal, hogy gyarmati hatalmi helyzetét a lehetségesnél tovább próbálta fenntartani, ebből a döntőbírói pozícióból rég kimanővírozta magát, s átengedte azt a lényegesen gyengébb helyzetben lévő ENSZ-nek. A megmaradt brit támaszpontok csupán brit és ezen keresztül NATO-érdekeket szolgálnak, s jelentőségük minőségükben is csökkenően van; várható szerepük a helyzet megjavításában nincs, sőt az ügyre való kihatásuk jelenleg főképpen abban áll, hogy Nagy-Britanniát és közvetve a többi NATO-hatalmat a szó rossz értelmében „érelkelt”-té teszik, az ügghöz való hozzáállásukat torzítják, ami viszont arra indítja a velük szemben álló nagyhatalmi tényezőket, hogy a kérdést ugyancsak elsősorban e támaszpontok mellékes és időleges szempontja alapján ítélik meg. Ezekre nézve tehát egy pártatlan politikai fórum alig mondhat más véleményt, mint azt, hogy minél előbb távoznak a szigetről, annál jobb⁸ – írja Bibó István. Bibó korai meglátásán túl az írott tudományos világban, de a politika jeles képviselői között is akadtak, akadnak olyanok, akik lehetséges megoldásként tekintenek a sziget demilitarizációjára, mint a fentebb említett brit szerzőpáros, de a konfliktusban érdekelt felek vezetőinek némelyike is.

Érdekes módon a demilitarizáció mindezedáig nem ment végbe, sőt 2015-ben orosz tengeri és légi kikötők létesítésének előfutáraként a Ciprusi Köztársaság 2015. február 25-én megállapodást írt alá Oroszországgal orosz hadihajók állomásoztatásáról a szigeten. Ez mindenképpen érdekes geopolitikai fejleményt jelent a Földközi-tengeren. A tényleges demilitarizáció helyett a sziget „katonai offshore”⁹-rá alakulásának lehetünk szemtanúi. Hogy ez valóban hozzájárul-e a sziget egysítéséhez és a kedélyek megnyugtatásához? Kétségtelen. Most, amikor a NATO és Oroszország közötti ellentétek kiéleződtek, véleményem szerint nem szerencsés az ellenérdekelt katonai szövetégek fegyvereseivel és nagy mennyiségű fegyverezéssel teletömöködni a közel-keleti „puskaporos hordó” (Szíria, Libanon, Irán, Irak) közelében található szigetet. A Nagyhatalmak ahelyett, hogy a béke megvívásához használnák diplomáciai eszközeiket, fegyvert adnak a *Diplomácia*, de leginkább a két kiszolgáltatott közösségnek a kezébe, mintha csak a túlzott fegyverkezés jelentene megoldást és nyújtana biztonságérzetet azoknak, akik ezt a helyzetet a másiktól való félelem főbiájával előidéztek. Az ENSZ-erők (UNFICYP) ciprusi állomásoztatásáról Bibó azt írja, hogy: „Ami végül az ENSZ-erőket illeti, jelenlétük pillanatnyilag nyilvánvalóan hasznos, de állandósulásuk ugyancsak egészségtelen jelenség: természetesen nem bajok oka, hanem inkább bajok tünete, mert elhúzódó ottlétük a nemzetközi államközösség bénultságának mutatója. Egy pártatlan döntésen alapuló végleges megoldás lebonyolítása és végrehajtása során természetesen rövid időre esetleg sor kerülhet az ENSZ-erők megnövelé-

⁸ BIBÓ István: *A nemzetközi államközösség bénultsága és annak orvosságai: Önrendelkezés, nagyhatalmi egyetértés, politikai döntőbíráskodás*. In: Bibó István munkái. Centenárium sorozat. Argumentum Kiadó – Bibó István Szellemi Műhely, Budapest, cop. 2011. 306. p.

⁹ saját fogalomalkotás

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

sére is, de csak annak érdekében, hogy utána annál véglegesebben távozhassanak.”¹⁰ Bibó előremutató gondolatsora, ha úgy tetszik: a megoldásra tett javaslata még nem valósult meg, sőt az eszkálálódott, majd kifejlődött konfliktus állandósult, úgy ahogyan a több mint öt évtizede a szigeten állomásozó ENSZ-erők (UNFICYP) jelenléte is. Bibó meglátása foglalkozik a szigeten létesítendő további bázisok kérdésével is, mint írja: „További támaszpontproblémát jelenthetnek az atlanti vagy egyéb idegen támaszpontok abban az esetben, ha a sziget vagy annak részei Görögország, illetőleg Törökország részévé válnak, és ezek az országok az atlanti szövetség vagy valamilyen más nyugati szövetséges rendszer tagjai maradnak. Noha a nemzetközi jog nem tiltja, hogy egy állam a saját szuverenitása alá tartozó területen idegen csapatok vagy támaszpontok ottlétét engedélyezze, mint mondtuk, ezek többször okoznak bajt, mint nem. A ciprusi helyzet kényessége és esetleg még egy pártatlan döntés után is egy ideig fennmaradó labilitása tehát kétségtelenül hasznossá tenne egy olyan előírást, amely ezen a területen idegen támaszpontok engedélyezését bizonyos határidőre vagy egyszer s mindenkorra megtiltja; vagy akár – hasonlóan Görögország és Törökország más határvidékeihez – kötelezően semleges, vagyis katonai létesítményektől mentes területekké nyilvánítja ezeket. Ezzel egyben megszűnne az ok arra is, hogy bármely nagyhatalom a ciprusi kérdést az ügy igazi érdeme helyett a támaszpontok másodlagos szempontja alapján ítélje meg.”¹¹ Úgy fest, hogy a bibói meglátás jelen helyzetben is helytálló. Álláspontom szerint a további bázisok létesítése, nemhogy segítené, de elodázza, sőt elmérgesítheti a helyzetet, főleg a feltehetően jövőben tervezett orosz bázisoké. Utóbbi az Amerikai Egyesült Államok oroszfóbiáját erősítheti és NATO-n belüli feszültségeket is indukálhat. Az Egyesült Államok fő szövetségesének minősülő Törökország és Oroszország közötti erőfitogtatás meg végképp nem jön jól a térség kiegyensúlyozott stabilitásának az elérésében. 2015 novemberében a török hadsereg által történt orosz gép lelövése¹² csakis Oroszország szíriai háborúban való részvételéről alkothatott némi hangsúlyos véleményt. A NATO-tag Törökország és az Egyesült Államok ezen térségében kifejtett ténykedését eddig csak háttérből figyelő és Szíriát segítő Oroszország – hirtelen és direkt – beavatkozásával üzent. Üzent és sokat vállalt Bashar al-Assad szíriai elnök hatalomban tartásával. A katonai stratégiai erővonalak átrajzolásával és az amerikai támaszpontok keletebbre helyezésével felbőszített orosz medve – sarokbaszorított helyzetéből – kitörési pontokat keresett. Egy ilyen kitörési pont lehet a ciprusi szigeten létesítendő légi és tengeri kikötő bázisok létrehozására irányuló első körös, jelzésértékkel bíró moszkvai szerződés-kötés is.

¹⁰ BIBÓ István: *A nemzetközi államközösség bénultsága és annak orvosságai: Önrendelkezés, nagyhatalmi egyetértés, politikai döntőbíráskodás*. In: Bibó István munkái. Centenáriumi sorozat. Argumentum Kiadó – Bibó István Szellemi Műhely, Budapest, cop. 2011. 308. p.

¹¹ BIBÓ István: *A nemzetközi államközösség bénultsága és annak orvosságai: Önrendelkezés, nagyhatalmi egyetértés, politikai döntőbíráskodás*. In: Bibó István munkái. Centenáriumi sorozat. Argumentum Kiadó – Bibó István Szellemi Műhely, Budapest, cop. 2011. 307-308. pp.

¹² http://hvg.hu/vilag/20151124_Lezuhant_egy_harci_gep_a_szirtorok_hatar (2016.01.20.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

Görög hadihajó Larnaca partjainál (saját felvétel – 2014)

Mielőtt folytatnám, kitérek egy igen fontos eseménysorozatra. A 2011-ben kirobbant Arab Tavasz elnevezés alatt egy, az észak-afrikai és a Közel-Kelet kikiáltott diktátorainak és rezsimeiknek elsöprését célzó forradalmi hullám hátterében igenis komoly hírszerzési munka folyhatott, amikor Assad a megdöntésére irányuló hírek nyilvánosságra kerülése előtt Iránból fegyvereket és lőszereket próbált beszerezni. Történt ugyanis, hogy egy ciprusi hajó zászlaja alatt a Földközi-tengeren lefűelt fegyverszállítmányt az ENSZ fegyverbargójára hivatkozva (amerikai nyomásra) bevontattak a sziget déli részén található (Evangelos Florakis Naval Base) katonai kikötőbe még 2009-ben. Ezt a szállítmányt nem semmisítették meg, de az ENSZ fegyverellenőreinek sem engedték átvizsgálni, míg végül a szíriai események eszkalálódása körül, pontosabban 2011. július 11-én megsemmisült, valahogy felrobbant, és a robbanás ereje eltakarította a 150 méterre lévő Vassilikos erőművet is a föld felszínéről, hatalmas gazdasági hátrányt és időleges áramkimaradást okozva a Ciprusi Köztársaságnak. Feltáró vizsgálat indult, és az akkori ciprusi elnök Demetris Christofias több támadás keresztüzébe került, mert neki tulajdonítják az említett rakomány sorsa körüli időhúzás miatt bekövetkezett katasztrófát, ami nem mellesleg legalább tizenhárom ember halálát okozta.

Christofias ügyesen egyensúlyozott a rakomány sorsát illetően, amikor megígérte Assadnak, hogy addig tárolják a szállítmányt a kikötőben, amíg az visszajut Iránba vagy megérkezhet Szíriába.¹³ Utóbbi ígéret számomra értelemezhetetlen valahol, mert az Ameri-

¹³ Investigation blames Cyprus leader for arms blast - <http://www.reuters.com/article/us-cyprus-blast-inquiry-idUSTRE79237420111003> (2016.01.20.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

kai Egyesült Államok biztosan nem vette le szemét a rakományról, hiszen pont Assad rezsimjét kezdte el megdönteni. Assad azóta is tartja magát. Felmerül a kérdés, hogy mi történik akkor, ha Christofias mégis tovább tudja engedni a szállítmányt? Véleményem szerint Törökország rosszállása borítékolható lett volna, az akkoriban éppen élénkülő törög és görög ciprióta közeledés tüze bizonyára kialszik, és még ki tudja mi történik.

Visszatérve a szigeten létesülő új katonai bázisok kérdésére, Oroszország véghezvitte 2015-ben a katonai támaszpontok előfutáraként kötött szerződéskötéssel azt, ami előtte elképzelhetetlen volt, és pedig a kommunista múlttal és kötődéssel rendelkező Christofias után a 2013-ban megválasztott jobboldali Nicos Anastasiades cirusi elnökkel (aki korábban rosszalta Christofias baloldali bekötését az oroszokhoz) szentesítették a megállapodást Moszkvában. A ciprusi politikai belviszonyokat ismerve ez 2008-ban Anastasiadestől még elképzelhetetlen lett volna, annak ellenére, hogy az ortodoxia összeköti Oroszországot Ciprussal, sőt Görögországgal is. Utóbbi kapcsolatot nem szabad fogymen kívül hagyni, és itt emlékeztetnék a 2015-ben kicsúcsosodó görög gazdasági krízisre, amikor Alexis Tsipras görög miniszterelnök Vladimir Putin orosz elnök szövetségét kereste moszkvai látogatása alkalmával, hogy kipuhatholja Oroszország szövetségének valóságát a jövőre nézve, nem kis borsot törve az Európai Unió orra alá, hiszen az orosz-ukrán konfliktus és a Krím bekebelezése miatt komoly szankciókkal sújtott „agresszor” Oroszország egy kitörési lehetőséget kaphatott elszigeteltségéből a nemzetközi politikai porondon.¹⁴

Török hadihajó Famagustában (saját felvétel, 2014)

¹⁴ *Putin Meets With Alexis Tsipras of Greece, Raising Eyebrows in Europe* - http://www.nytimes.com/2015/04/09/world/europe/putin-russia-alexis-tsipras-greece-financial-crisis.html?_r=0 (2016.01.22.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

Minden esetre úgy látszik, hogy Ciprus megkerülhetetlen a Földközi-tenger feletti uralom vagy egyensúly kialakításában. Kész tény, hogy 2014-ben a Fekete-tengeren az amerikai előrenyomulás és az orosz szárazföldre való fenyegető közelsége Ukrajna EU- és NATO-csatlakozási szándékai nyomán a Krím-félsziget orosz megszállásához vezettek. Az összefüggéseket vizsgálandó, némi párhuzamot fedezhetünk fel az amerikai előrenyomulás és rakétapajzs programja keltette nyugtalanság és orosz viszontválaszok (például Krím-félsziget bekebelezése és a Cipruson létesítendő katonai kikötő) stratégiai jelentőségében. Úgy vélem, egy kifinomult és mesterkéltnak tűnő sakkjátszma zajlik, ami hosszan elhúzódhat. Amíg van lépés és ellenlépés, addig a biztonság fenntartható, a sarokbaszorítottság érzése vagy a pathhelyzet viszont új stratégiákat indukálhat, de nagyobb konfliktusokhoz, esetleg több, regionális szinten zajló kisebb háborúba is torkolhat.

ÖSSZEGRÖZÉS

Bár az ENSZ-erők, vagyis az UNFICYP jelenlétének köszönhetően Ciprus a világ nyugodtabb válságövezetei közé tartozik, még nem jelenti azt, hogy a konfliktus megoldódott. A felügyelt béke törékeny, hiszen a sziget továbbra is két NATO-tagállam, Görögország és Törökország megosztó problémáinak színtere. Megállapítható, hogy az idő múlásával az UNFICYP kéksapkásainak tekintélye képes megakadályozni a szemben álló felek közötti fegyveres konfliktus kirobbanását, de a megrekedt, majd kikényszerített béke (béketeremtés) és békefenntartás állapotából csakis a párhuzamosan ténykedő politika és diplomácia tudja kirángatni, esetleg önálló, gyámnélküli életpályára helyezni a szigetet. „Az elmúlt negyven évben nem került sor incidensre a szembenálló katonai felek között, sőt az ezredforduló óta folyamatosan csökkent a provokációk, incidensek száma is. Az ENSZ története során nem egyszer foglalkozott a misszió jövőjének, működésének kérdéseivel, megpróbálva azt hatékonyabbá tenni. A misszió abból a szempontból sikeres volt, hogy jelenlétével valóban megakadályozta az ismételt ellenségeskedés kialakulását a két oldal között, ám a dilemmát az jelenti, hogy ehhez feltétlenül szükséges volt-e/van-e ekkora erőre. James H. Allan kanadai ezredes, az UNFICYP és más ENSZ missziók többszörös veteránja könyvében megfordítja Lord Howe mondását (peacakeeping is better than nothing), mondván néha a semmi is jobb a békefenntartásnál, kritizálva ezzel azt, hogy a szembenálló felekkel erejéhez mérve gyenge UNFICYP-et miért nem alakították már át katonai megfigyelő misszióvá az 1970-es években.”¹⁵ – írja Wagner Péter „A ciprusi ENSZ misszió (UNFICYP)” című publikációjában.

A brit katonai bázisok (Akratiri és Dhekelia) fenntartásának stratégiai szükségességét a NATO indukálja, na meg Nagy-Britannia korábbi gyarmaturalmi pozíciója, vagyis mintha képtelen lenne teljesen elszakadni megszerzett „ékszereitől”. Az biztos, hogy a brit katonai bázisok jelenléte a görög ciprióta lakosság rosszállását és dühét folyamatosan maga után

¹⁵ WAGNER Péter: *A ciprusi ENSZ misszió (UNFICYP)*. In: *Válságkezelés és békefenntartás az ENSZ-ben: tanulmánykötet*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2013. 98. p.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

vonzza. A rossz emlékek a gyarmati időkből, majd a függetlenedés körül, de az 1974-es török invázió idejéből elevenen élnek a lakosság körében. Bibó szerint: „... minél előbb távoznak a szigetről, annál jobb”, mivel jelenlétükkel többi NATO-hatalmat „érdekelt”-té teszik, az ügyszöveghez való hozzáállásukat torzítják, és a kérdést ugyancsak elsősorban e támaszpontok alapján ítélik meg. Megfontolandó gondolat, ami visszatükröződik Anastasiades, a ciprusi kérdés rendezésére irányuló legfrissebb nyilatkozatában. A konfliktusrendezés aktuális jelenéhez tartozik ugyanis az a friss hír, hogy Nicos Anastasiades ciprusi elnök és az Északi Ciprusi Török Köztársaságban 2015-ben megválasztott Mustafa Akinci elnök a közöttük megindult párbeszéd és felgyorsult béketárgyalások nyomán 2016. január 21-én a svájci Davos-ban rendezett Világgazdasági Fórum résztvevőiként a világ vezető hatalmait kérték a végső és mindent rendező békemegállapodás támogatáshoz. Akinci úgy nyilatkozott, hogy Anastasiades és ő maga az utolsó generációt képviselik, akik képesek megoldani a konfliktust, hiszen velük ellentétbe az utánuk jövők már csak a megosztottság állapotát ismerik. Úgy fest, a felgyorsult közeledés háttérében a sziget körül található új offshore gázmezők állhatnak, azok gazdasági potenciálja ösztönzőleg hathat a felekre. A nyilatkozatok szerint a területi, tulajdonjogi és kompenzációs vitás kérdések még lezáratlanok. Anastasiades úgy véli, hogy nemzetközi segély formájában adott több milliárd euróra lesz szükség a tulajdonjogi viták lezárásához és nem mellesleg Nagy-Britannia is visszaszolgáltathatna némi földet, amin szuverén bázisai találhatóak. Akinci és Anastasiades közös fórumbeszélgetését a kettejük kézfogása zárta.¹⁶

Helyzetjelentés: 2016-ig a szigeten állomásozó katonai alakulatok nem kezdték meg a vissza- vagyis hazacsoportosítást, sőt a Moszkvában megkötött egyezmény szerint orosz hadihajók is kikötnek majd a szigeten. A teljes, de a részleges demilitarizáció még várat magára. Vajon ki meri megtenni az első lépést?

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. ALLPORT Gordon W.: Az előítélet. Osiris, Budapest, 1999.
2. BIBÓ István: A nemzetközi államközösség benuáltása és annak orvosságai: Önrendelkezés, nagyhatalmi egyetértés, politikai döntőbíráskodás. In: Bibó István munkái. Centenárium sorozat. Argumentum Kiadó – Bibó István Szellemi Műhely, Budapest, cop. 2011.
3. GREEN Pauline, COLLINS Ray: The Path To Unity In The New Europe. I.B. Tauris, London – New York, 2003.
4. TORMA Tamás: Ciprus az EU-ban: a megalakulástól a csatlakozásig. In: Teleki László Intézet KTK (TLI Tanulmányok), Budapest, 2004.
5. WAGNER Péter: A ciprusi ENSZ misszió (UNFICYP). In: Válságkezelés és békefenntartás az ENSZ-ben: tanulmánykötet. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2013.

¹⁶With symbolic handshake at Davos, Cyprus leaders ask elite to back peace - <http://uk.reuters.com/article/us-cyprus-talks-davos-idUKKCN0UZ1ZN> (2016.01.22.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

6. Investigation blames Cyprus leader for arms blast <http://www.reuters.com/article/us-cyprus-blast-inquiry-idUSTRE79237420111003> (2016.01.20.)
7. Putin Meets With Alexis Tsipras of Greece, Raising Eyebrows in Europe http://www.nytimes.com/2015/04/09/world/europe/putin-russia-alexis-tsipras-greece-financial-crisis.html?_r=0 (2016.01.22.)
8. hvg.hu: Kilőttek egy orosz harci gépet a szír-török határon http://hvg.hu/vilag/20151124_Lezuhant_egy_harci_gep_a_szirtorok_hatar (2016.01.20.)
9. With symbolic handshake at Davos, Cyprus leaders ask elite to back peace <http://uk.reuters.com/article/us-cyprus-talks-davos-idUKKCN0UZ1ZN> (2016.01.22.)
10. Zurich and London Agreements - The Constitution - The Treaties http://www.kypros.org/Cyprus_Problem/p_zurich.html (2016.02.25.)